

Ζούμε μαζί;

Μία παρέμβαση δέκα σημείων του διευθυντή του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ σχετικά με το θέμα της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές

Με αφορμή τις αυξημένες προσεγγίσεις αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές, κυρίως της Δυτικής Μακεδονίας, και της ηθελημένης θανάτωσης μιας μόλις μερικών μηνών αρκούδας στο χωριό Ποριά του νομού Καστοριάς, ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, με την παρέμβαση αυτή των δέκα σημείων του γενικού του διευθυντή και επιστημονικού υπεύθυνου, Δρ. Αλέξανδρου Καραμανλίδη, παραθέτει μερικές, βασικές και σημαντικές πληροφορίες σχετικά με το θέμα της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές που ευελπιστούμε ότι θα βοηθήσουν στην κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης και θα συμβάλουν στον διάλογο για την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου.

1 Ποια είναι η κατάσταση της καφέ αρκούδας στην Ελλάδα;

Ο πληθυσμός της καφέ αρκούδας στην Ελλάδα την τελευταία εικοσαετία έχει δείξει ενθαρρυντικά σημάδια ανάκαμψης, με αποτέλεσμα η εξάπλωση και ο συνολικός πληθυσμός του είδους να αυξηθούν σημαντικά. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες επιστημονικές εκτιμήσεις η κατανομή του είδους υπολογίζεται περίπου στα 50,000 τ. χλμ. και ο συνολικός πληθυσμός στα 550-900 άτομα. Εξαιτίας των σημαντικών απειλών που ακόμα αντιμετωπίζει (π.χ. παράνομη θανάτωση, αλλοίωση και κατακερματισμός του βιοτόπου), η καφέ αρκούδα στην Ελλάδα δεν έχει φτάσει ακόμα σε ικανοποιητικό καθεστώς διατήρησης (Σημ.: Το καθεστώς αυτό ορίζεται από συγκεκριμένες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

2 Τι είναι οι προσεγγίσεις αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές;

Ταυτόχρονα με την ανάκαμψη της καφέ αρκούδας στην Ελλάδα άρχισε να παρατηρείται και το φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές. Αυτό που ξεκίνησε γύρω στο 2010 ως μεμονωμένα περιστατικά, κυρίως ανήλικων ατόμων, ή θηλυκών με τα μικρά τους, έχει εξελιχθεί σήμερα σε ένα σχεδόν μαζικό φαινόμενο, όπου αρκούδες όλων των ηλικιών παρατηρούνται κοντά ή και μέσα σε χωριά, κωμοπόλεις, ακόμα και πόλεις.

Ταυτόχρονα σημειώνονται επίσης και ζημιές στο αγροτικό ή κτηνοτροφικό κεφάλαιο και τροχαία ατυχήματα.

3 Γιατί προσεγγίζουν οι αρκούδες κατοικημένες περιοχές;

Τα φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές είναι πολυπαραγοντικό και παρατηρείται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σε χώρες όπου άνθρωποι και αρκούδες υπάρχουν στην ίδια περιοχή, δεν είναι δηλαδή ελληνικό φαινόμενο. Κάθε περίπτωση προσέγγισης αρκούδας σε κατοικημένη περιοχή είναι ξεχωριστή, και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπιστεί. Στο σύνολό τους όμως οι προσεγγίσεις αρκούδων, σίγουρα, και σε μεγάλο βαθμό, σχετίζονται με βιολογικούς παράγοντες, όπως η ανάκαμψη του πληθυσμού του είδους, η κλιματική αλλαγή, οι αλλαγές στον βιότοπο και στον τρόπο χρήσης του από το είδος και η εγγενής συμπεριφορά του. Κατά περίπτωση όμως σημαντικό ρόλο παίζουν και ανθρωπογενείς παράγοντες, όπως η μη ορθή διαχείριση διαθέσιμων τροφικών πηγών κοντά σε κατοικημένες περιοχές.

4 Γιατί θέλει προσεκτική διαχείριση το φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές;

Είναι σαφές ότι η καφέ αρκούδα δεν είναι επιθετικό ζώο. Αλλά, ακόμα και έτσι, το είδος παραμένει ένα άγριο (δηλαδή, όχι εξημερωμένο) και απρόβλεπτο ζώο, το οποίο λόγω της δύναμης και του όγκου του μπορεί να γίνει επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Όλες τα επιστημονικά και διαχειριστικά πρωτόκολλα για το είδος αποβλέπουν στο να διαχωρίσουν με επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθόδους, χρονικά ή/και χωρικά τις ανθρώπινες δραστηριότητες από αυτές της αρκούδας. Πιο απλά, προσπαθούμε άνθρωποι και αρκούδες να μην βρίσκονται ταυτόχρονα στον ίδιο χώρο. Ενώ η χρήση επιστημονικά τεκμηριωμένων μεθόδων μπορεί να μειώσει σημαντικά τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανθρώπου και αρκούδας, η άγρια ζωή είναι πάντοτε απρόβλεπτη και για τον λόγο αυτό δεν υπάρχει καμία εγγύηση 100% ότι δε θα συμβεί κάποιο ατύχημα. Αντιθέτως, η χρήση μη επιστημονικά τεκμηριωμένων μεθόδων στη διαχείριση του φαινομένου μπορεί να αυξήσει σημαντικά τον κίνδυνο για τον άνθρωπο και για αυτό ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ αντιτίθεται σθεναρά σε τέτοιες πρακτικές.

5 Τι ισχύει για τη διαχείριση του φαινομένου της προσέγγισης των αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές στην Ελλάδα;

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ ήταν ο πρώτος φορέας που διέγνωσε στις αρχές της δεκαετίας του 2010 το (εκκολαπτόμενο τότε) φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές και προέτρεψε την ελληνική πολιτεία να λάβει τα απαραίτητα μέτρα. Το 2014 ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ διοργάνωσε το Παγκόσμιο Συνέδριο για τη Μελέτη και Διαχείριση της αρκούδας στη Θεσσαλονίκη, με κεντρικό θέμα τη διαχείριση τέτοιων φαινομένων και έδωσε μάλιστα την ευκαιρία σε εκπρόσωπους των αρμόδιων αρχών στην κεντρική διοίκηση και στα δασαρχεία να συμμετάσχουν και να ενημερωθούν για τις πιο σύγχρονες πρακτικές διαχείρισης του φαινομένου. Ταυτόχρονα, συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση του φαινομένου, το οποίο θεσμοθετήθηκε το 2014 μέσω της [Κοινής Υπουργικής Απόφασης ΚΥΑ 104180/433/5-2-2014](#) (ΦΕΚ 272/τ.Β'/7-2-2014). Ο τρόπος διαχείρισης των περιστατικών προσέγγισης ορίστηκε, πάλι με συμβολή του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, το 2024 με το αντίστοιχο «Οριζόντιο Πρωτόκολλο Ενεργειών – Κατηγορίες Περιστατικών». Το πρωτόκολλο βασίζεται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθόδους και για τον λόγο αυτό δεν περιλαμβάνει πρακτικές (επιλεκτικής) στείρωσης ή μετακίνησης αρκούδων εκτός του ζωτικού τους χώρου, όπως δυστυχώς επανειλημμένως προτείνονται το τελευταίο διάστημα από αρμόδιους και μη, φορείς. Οι πρακτικές αυτές είναι σίγουρα αναποτελεσματικές και δυνητικά επικίνδυνες για τους κατοίκους της υπαίθρου.

6 Ποιος είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των περιστατικών προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές;

Υπεύθυνη σε νομικό, διαχειριστικό και οικονομικό επίπεδο για τη διαχείριση των περιστατικών προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές είναι **ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ η Ελληνική Πολιτεία** και οι εκπρόσωποί της. Πιο συγκεκριμένα, σε κεντρικό επίπεδο το φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές συντονίζεται από την Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή (Άρθρο 4i της ΚΥΑ), το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με την εκπροσώπηση διαφόρων φορέων, μεταξύ των οποίων και ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, ως εξειδικευμένη Περιβαλλοντική Οργάνωση. Σε περιφερειακό επίπεδο αρμόδιες για τη διαχείριση του φαινομένου είναι οι Συντονιστικές επιτροπές διαχείρισης «κρίσεων» (Άρθρο 4ii της ΚΥΑ), υπό την εποπτεία των οικείων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Τέλος, τα μέτρα διαχείρισης καλούνται να υλοποιήσουν οι Ομάδες Άμεσης Επέμβασης, οι οποίες τελούν υπό την ευθύνη της Διεύθυνσης Δασών (ή

του Δασαρχείου) της εκάστοτε περιφερειακής ενότητας (Άρθρο 4ii της ΚΥΑ). Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ συμμετέχει στις τοπικές Συντονιστικές επιτροπές και στις Ομάδες Άμεσης Επέμβασης με αυστηρά επιστημονική και συμβουλευτική και σε καμία περίπτωση εκτελεστική ιδιότητα, καθόσον δεν υπάγεται υπηρεσιακά-ιεραρχικά σε καμία δημόσια Αρχή, ενώ δεν χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Δημόσιο για τον ρόλο αυτό. Η παραπομπή πολιτών, εκ μέρους δημόσιων αρχών, προς τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ για την επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν από την προσέγγιση αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές είναι λανθασμένη, παραπλανητική και επικίνδυνη και δε συμβάλλει στην ασφάλεια του κατοίκων της ελληνικής υπαίθρου. **Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ μπορεί και θέλει να βοηθήσει στην αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου, σε καμία όμως περίπτωση δεν είναι υπεύθυνος για αυτό!**

7 Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση σε σχέση με τις προσεγγίσεις αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές;

Το φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές ξεκίνησε περίπου στις αρχές της δεκαετίας του 2010 και συνέπεσε με μεγάλες αλλαγές στον βιότοπο της αρκούδας, όπως η κατασκευή μεγάλων οδικών αξόνων και η σταδιακή εγκατάλειψη της υπαίθρου. Στην αρχή, όμως, τα περιστατικά ήταν μεμονωμένα και απολύτως διαχειρίσιμα και η Ελληνική Πολιτεία βασίστηκε σχεδόν αποκλειστικά στις εξειδικευμένες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, όπως ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ για τη διαχείρισή τους. Γρήγορα έγινε εμφανές ότι οι πόροι των εξειδικευμένων Περιβαλλοντικών Οργανώσεων δεν επαρκούσαν για να καλύψουν αποτελεσματικά ένα φαινόμενο τέτοιας γεωγραφικής έκτασης και έντασης και ότι η ανάληψη των ευθυνών και υποχρεώσεων της Ελληνικής Πολιτείας και των αρμόδιων φορέων της που απορρέουν από τις ρυθμιστικές διατάξεις της ΚΥΑ ήταν κάτι παραπάνω από επιτακτική! Για μια δεκαετία περίπου και παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των τοπικών Διευθύνσεων Δασών και Δασαρχείων, η έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού και συντονισμού των φορέων και κατανόησης του μεγέθους του προβλήματος, και η έλλειψη προσωπικού, τεχνογνωσίας, εξοπλισμού και διαθέσιμων πόρων των ΟΑΕ οδήγησε στη μεγέθυνση του φαινομένου, και ουσιαστικά στο μέγιστο μια ολόκληρης γενιάς αρκούδων που θεωρεί, λανθασμένα, τις αυλές και τους κήπους των χωριών της ελληνικής υπαίθρου μέρος του φυσικού τους βιοτόπου. Δυστυχώς, το γεγονός αυτό προμηνύει ότι **αν δε ληφθούν άμεσα τα απαραίτητα, επιστημονικώς τεκμηριωμένα μέτρα από την Ελληνική Πολιτεία η κατάσταση θα οξυνθεί ακόμα περισσότερο**. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ εδώ και μια δεκαετία επισημαίνει συστηματικά τις γενικότερες αδυναμίες αυτές στη λειτουργία της ΚΥΑ και ειδικότερα των ΟΑΕ, χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Είναι προφανές ότι η

φωνή μας δεν έχει ακουστεί όσο θα έπρεπε, γεγονός που αποτελεί και την αφορμή για την παρούσα παρέμβαση.

8 Τι πρέπει να γίνει από εδώ και πέρα για να μην οξυνθεί το φαινόμενο;

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ θεωρεί ότι η κατάσταση βρίσκεται σε οριακό σημείο. Η περαιτέρω όξυνση του προβλήματος μπορεί να έχει απρόβλεπτες επιπτώσεις στην ασφάλεια των συμπολιτών μας που τυχάνει να ζουν μαζί με την αρκούδα, αλλά ενδεχομένως να αναιρέσει και τις προσπάθειες προστασίας του είδους, που με τόσο κόπο έχει χτίσει η Ελληνική Πολιτεία τα τελευταία 35 έτη. Θεωρούμε επίσης ότι το υπάρχων πρωτόκολλο που θεσμοθέτησε η Ελληνική Πολιτεία το 2024 βασίζεται στις πιο σύγχρονες, επιστημονικά τεκμηριωμένες, διεθνείς πρακτικές διαχείρισης αρκούδων. Η υφιστάμενη κατάσταση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αδυναμία της Ελληνικής Πολιτείας να εφαρμόσει τα μέτρα που η ίδια έχει θεσμοθετήσει. Ένα φαινόμενο με τέτοια ένταση και γεωγραφική έκταση είναι αδύνατον να αντιμετωπιστεί χωρίς εξειδικευμένες Ομάδες Άμεσες Επέμβασης, οι οποίες θα λειτουργούν επί 24^{ώρου} βάσεως, με την απαραίτητη τεχνογνωσία και εξοπλισμό και θα εφαρμόζουν **ΟΛΑ** τα βήματα του υπάρχοντος πρωτοκόλλου. Η δημιουργία τέτοιων ομάδων θα πρέπει να είναι η άμεση προτεραιότητα για την εξομάλυνση της κατάστασης. Η λειτουργία των ΟΑΕ θα πρέπει να συνδυαστεί με εκτεταμένες δράσεις ενημέρωσης των κατοίκων της υπαίθρου για το τι μπορούν να κάνουν και αυτοί για να γίνουν μέρος της λύσης και να ενισχυθεί το βάρος της φωνής τους.

9 Υπερπληθυσμός και καταμέτρηση της αρκούδας

Το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν από αρμόδιους φορείς και μη, οι ισχυρισμοί για «υπερπληθυσμό» της αρκούδας και για καταμέτρηση του πληθυσμού του είδους. Σχετικά με τον «υπερπληθυσμό» της αρκούδας πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή στην επιστημονική βιβλιογραφία δεδομένα που να τεκμηριώνουν τον ισχυρισμό αυτό: οι αρκούδες στην Ελλάδα (Σημ.: στο κομμάτι της Πίνδου) έχουν σχετικά χαμηλή γενετική ποικιλότητα, ενώ οι πυκνότητες του είδους είναι από τις πιο χαμηλές που έχουν καταγραφεί στον πληθυσμό των αρκούδων της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής. Αντιθέτως, και επειδή ο όρος «υπερπληθυσμός» έχει και μια κοινωνική διάσταση, και λόγω της έκτασης των αρνητικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ ανθρώπου και αρκούδας, είναι προφανές ότι αυτή τη στιγμή η κοινωνική ανοχή/στήριξη για την ανάκαμψη του πληθυσμού της αρκούδας σε περιοχές της ελληνικής υπαίθρου είναι χαμηλή. Σε σχέση με την καταμέτρηση του πληθυσμού της αρκούδας είναι επίσης προφανές ότι αυτή είναι

σημαντική προϋπόθεση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ορθών διαχειριστικών μέτρων για το είδος, κυρίως σε εθνικό επίπεδο. Δεν είναι όμως **ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ προϋπόθεση** για τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων διαχείρισης του φαινομένου προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές. Μια αρκούδα στην αυλή ενός σπιτιού χρίζει άμεσης διαχειριστικής παρέμβασης ανεξάρτητα από το εάν ζουν 10, 100 ή 1.000 αρκούδες σε μια περιοχή. Αντιθέτως, αν η καταμέτρηση των αρκούδων σε μια περιοχή καταλήξει σε έναν χαμηλό αριθμό, τι σημαίνει αυτό; Ότι δεν πρέπει να παρθούν τα απαραίτητα μέτρα; Προφανώς και όχι, καθώς έτσι φτάσαμε στο σημείο που φτάσαμε σήμερα. Η σύνδεση της καταμέτρησης με τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων διαχείρισης θεωρούμε ότι αποπροσανατολίζει από το υπάρχων πρόβλημα και καθυστερεί χωρίς λόγο τη λήψη γενναίων αποφάσεων για την ορθή διαχείριση του φαινομένου.

10 Ποιος είναι ο ρόλος του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ στη διαχείριση του φαινομένου;

- Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ δεν είναι αρμόδιος για την εξεύρεση λύσης στο φαινόμενο και την εφαρμογή της. Λόγω, όμως, της μοναδικής του εμπειρίας στον τομέα αυτό συμμετέχει ενεργά, κυρίως σε επιστημονικό και συμβουλευτικό επίπεδο. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ είναι ο μοναδικός φορέας στην Ελλάδα που ασχολείται συστηματικά με τη μελέτη και διαχείριση της καφέ αρκούδας για περισσότερο από 30 έτη.
- Σε επιστημονικό επίπεδο ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ είναι ο μοναδικός φορέας στην Ελλάδα που κάνει καταμέτρηση αρκούδων με γενετικές μεθόδους από το 2000 και έπειτα. Στο διάστημα αυτό το «Εθνικό Μητρώο της Αρκούδας» έχει δημιουργήσει μια μοναδική βάση δεδομένων όπου έχουν καταγραφεί περισσότερες από 450 διαφορετικές αρκούδες και η οποία θα πρέπει να αποτελέσει το σημείο εκκίνησης για πιο συστηματικές προσπάθειες καταγραφής του μεγέθους του πληθυσμού της αρκούδας στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα των ερευνητικών του δράσεων ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ τα δημοσιεύει σε επιστημονικά περιοδικά υπό κρίση, εξασφαλίζοντας έτσι την ανεξαρτησία και ακεραιότητα των ερευνητικών του προσπαθειών. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ελεύθερα διαθέσιμα στο κοινό και τους αρμόδιους φορείς από την ιστοσελίδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ.
- Σε διαχειριστικό επίπεδο ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει δώσει στην ελληνική κτηνοτροφία περισσότερους από 1.000 Ελληνικούς Ποιμενικούς σκύλους. Επίσης, για τη διαχείριση της παρούσας κατάστασης ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ χορηγεί σε κατοίκους του Δήμου Αμυνταίου απωθητικούς μηχανισμούς για την προστασία των περιουσιών τους.

- Στο επίπεδο της λειτουργίας των ΟΑΕ ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ το διάστημα 2014-2024 έχει συμμετάσχει μόνος του ή σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς σε περισσότερες από 100 περιπτώσεις διαχείρισης προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές, με κόστος για τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ για τον διαθέσιμο εξοπλισμό (π.χ. δορυφορικά κολάρα), φάρμακα και κτηνίατρο και εργαζομένους που ξεπερνάει τις 100,000€.
- Όλες οι παραπάνω δράσεις υλοποιούνται από τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ με ιδίους πόρους, εξασφαλίζοντας έτσι την ανεξαρτησία των δράσεων του. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ είναι ο μοναδικός φορέας με εκπροσώπηση στις ΟΑΕ που καλύπτει τη συμμετοχή του στη διαχείριση του φαινομένου με ιδίους πόρους.

Κλείνοντας, μια απάντηση στο ερώτημα που τίθεται συχνά στον δημόσιο διάλογο και αφορά στο αν ζούμε μαζί με την αρκούδα. Θεωρούμε ότι η απάντηση πρέπει και μπορεί να είναι **και ΝΑΙ και ΟΧΙ**. Ναι σε ότι αφορά την ανάκαμψη του πληθυσμού της καφέ αρκούδας στην Ελλάδα και την αλλαγή στη χρήση του βιότοπου από το είδος. Η ελληνική ύπαιθρος δεν είναι η ίδια όπως ήταν πριν από 20 χρόνια και επομένως είναι αδύνατον να είναι και οι αρκούδες ίδιες. Από την αλλαγή όμως της χρήσης του βιότοπου μέχρι την παρουσία μιας αρκούδας μέσα στην αυλή ενός σπιτιού ο δρόμος είναι μακρύς και ενδεχομένως και επικίνδυνος και εκεί πρέπει να πούμε ένα σαφές και κατηγορηματικό ΟΧΙ. Το ότι και οι δύο απαντήσεις είναι εφικτές το έχει αποδείξει η διεθνής πρακτική και εμπειρία. Στην παρούσα κατάσταση η βασική προϋπόθεση για την εξομάλυνση της κατάστασης είναι η βούληση της Κεντρικής Διοίκησης να σκύψει αποφασιστικά πάνω από το φαινόμενο. Δεν υπάρχει χρόνος για αδράνεια, καθώς ήδη υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για αύξηση των περιστατικών παράνομης θανάτωσης αρκούδων στη χώρα μας. Η άμεση λήψη επιστημονικά τεκμηριωμένων μέτρων είναι επιτακτική για να μην οξυνθεί η κατάσταση περαιτέρω και γίνει μη-διαχειρίσιμη.

Δρ. Αλέξανδρος Καραμανλίδης

Διευθυντής ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ

Σημείωση: Ο Δρ. Καραμανλίδης είναι βιολόγος-ερευνητής με 25^{ετή} εμπειρία στη μελέτη της καφέ αρκούδας. Είναι μέλος της Ομάδας Ειδικών της Παγκόσμιας Ένωσης για την Προστασία της Φύσης που χειρίζεται τα θέματα προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές και έχει διατελέσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Παγκόσμιας Ένωσης για τη Μελέτη και Διαχείριση της Αρκούδας. Έχει συγγράψει περισσότερες από 30 επιστημονικές εργασίες για την αρκούδα. Η παρούσα παρέμβαση δε στοχεύει στη λεπτομερή παράθεση όλων των δεδομένων που σχετίζονται με το φαινόμενο της προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές. Είναι όμως μια καλή βάση εκκίνησης για τον ευρύτερο δημόσιο διάλογο.